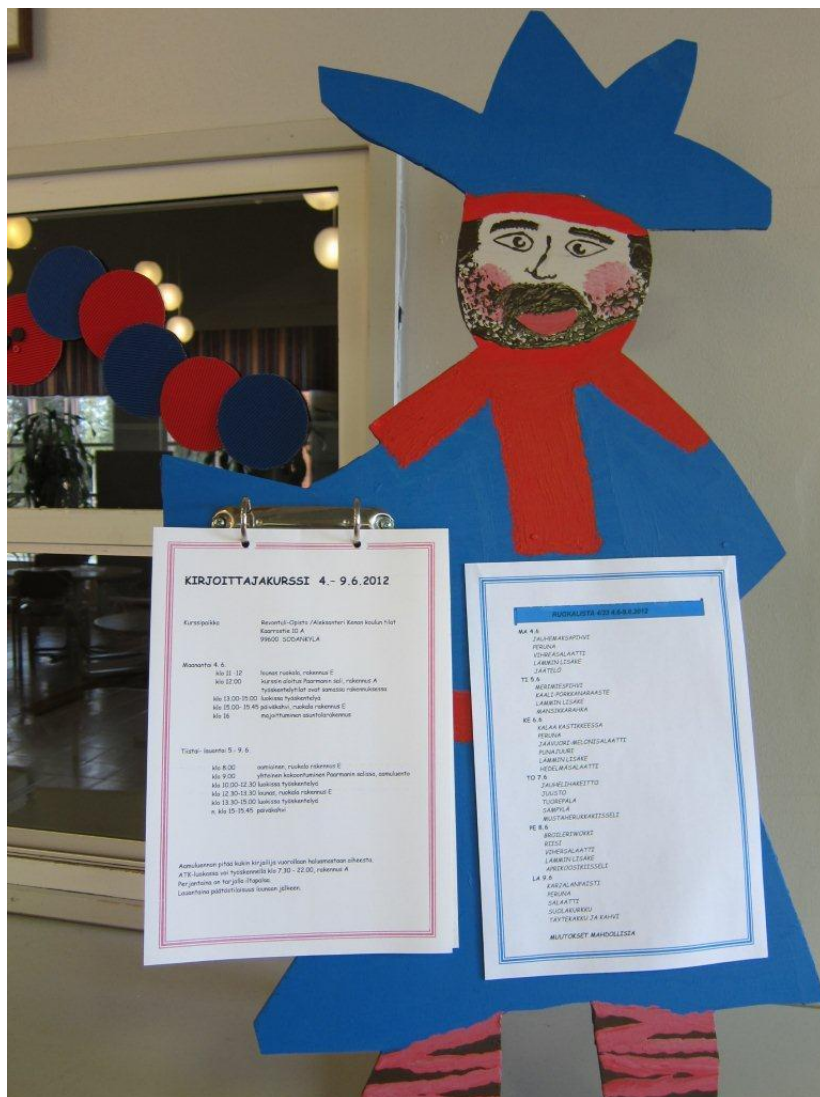

Keskiyön auringon kirjoittajakurssit Sodankylä 4.-9.6.2012

KIRJOITTAJAKURSSI 4.- 9.6.2012

Kurssipaikka: Rautatie-Capelli / Akateeminen Keskus Aulasta 1011
Sodankylä, S.A.
99600 SODANKYLÄ

Maanantai 4.6.

klo 12-12:30 lunas ruokailu, rukoukset E
klo 12:30-13:00 laulunharjoitus Ruokailun jälk. rukoukset A
työskentelytilit muut antoasioita rukouksissa
klo 13:00-15:00 kirjasto työpöytä
klo 15:00-19:45 puukahvi - kahvila rukoukset E
klo 20:00 kirjaston avoimuuskokous

Tiistai - lauantai 5.- 9.6.

klo 8:00 aamukahvi - kahvila rukoukset E
klo 9:00 yleisöön-kerhotoiminnan Puhtaimman sydämen, osasto
klo 10:00-12:30 kirjasto työpöytä
klo 12:30-14:30 lounas, kahvila rukoukset E
klo 13:30-15:30 kirjasto työpöytä
klo 15:15-16:45 puukahvi

Keskiviikkokokous 9:00-11:00 kirjasto työpöytä
klo 19:00-21:00 kirjasto työpöytä

Perjantaina 8.6.2012

Kokouskoti on kirjasto työpöytä
klo 7:30-22:00, rukoukset A
Loppuohjelma joulukuussa koulun joulukuussa.

RUOKAILUJA AJAT

MA 4.6.

JALAVIKALAKATTE
PESON
LOVINGALAKATTE
LAMBENLISÄKE
JÄÄTELLÖ
TI 5.6.

WIKERIKKONEN
KAKKI-PORGONAKATTE
LAMBENLISÄKE
MANSIKKAHAPPO
KE 6.6.

KOKKA-KAISTOREESSA
PIELIN
JÄÄKORVI-REKONZALAKATTE
PIELIN
LAMBENLISÄKE
SOCELURKALAKATTE
TO 7.6.

JALAVIKALAKATTE
PIELIN
LAMBENLISÄKE
MANSIKKAHAPPO
PE 8.6.

WIKERIKKONEN
KAKKI-PORGONAKATTE
LAMBENLISÄKE
MANSIKKAHAPPO
LA 9.6.

WIKERIKKONEN
KAKKI-PORGONAKATTE
LAMBENLISÄKE
MANSIKKAHAPPO

ALUSTUKSET MAHDOLLISSA

Kuva: Kari Välimäki

Sisältö

Lukijalle.....	3
Ale Koivuniemi: Yötehtävä: miljö ja ihminen	4
Elvi Auvinen: Kolme tuntia liikaa	5
Raimo Keränen: Kierto-Kaisa	7
Sirpa Keränen: Piiloperän kauppa-apulainen vuonna 1970	8
Jouni Mertanen: Rinkelipuu	9
Marketta Niemelä: Linja-autoasemalla	10
Aino Aatsinki-Rannanpää: Valkoviklon ääni veressäni	12
Pirjo Määttä: Metsälammella (yötehtävä, mitä aistin)	12
Irma Niemelä: Ihminen jota rakastan /tin Minun äitini.....	13
Eija Nissinen: Dialogiharjoitus.....	15
Toini Marjamaa: Dialogiharjoitus 4.....	16
Tarja Revonmäki: Dialogiharjoitus.....	17
Kari Välimäki: Kohtaus nimettömästä näytelmästä.....	18
Arja Vasama: Dialogiharjoitus, kohtaus näytelmästä	20
Aila Juvonen: Draamakirjoitus	21
Hilla Ojennus: Lorun loppu (näytelmän alku).....	22
Mauri Hast: Pirttana, se se teki mitä halusi, muut tekivät mitä osasivat.....	25
Sulo Saukkoriipi: Verokarhu	26
Leena Törmänen: Älä mulle ala	27
Sini Silveri: Runo.....	28
Tuija Pontela: Tehtävä ”Ikävystymiseni tyyssija”	28
Tuula Saraniemi: Ylimääräinen tehtävä näyttelystä 7.6.12.....	29
Tiina Lappalainen: Odottavan angst	30
Erkki Kaila: Minun nimeni.....	31
Irma Melin: FLOW	32

Kati Kanto: Matkapäiväkirjasta 15.6.2009	32
Lea Poikela: Tuulen tie	35
Leena Patjas: Runoja	36
Katja Halttunen: Kuvailutehtävä	37
Marja-Leena Fagerström: Muisto matkasta	38
Katriina Rapatti: Dialogiharjoitus 4	38
Kauko Kakko: Runokokoelman 1. runo	40
Paula Pyykkönen: Galilein ja Andrean keskustelu	41
Leena Pyhälä: Pano luola	42
Eija Miranda Silventoinen: Pidä oma pääsi	43
Heimo Härmä: Taide on turhaa!	44
Sulon loppusanat	45

Lukijalle

Tähän antologiaan on koottu valittuja paloja 4.-9.6.2012 Sodankylän kirjoittajakursseilla syntyneistä teksteistä. Ahkeroimme viikon viidessä eri ryhmässä. Pitempää proosaa ohjasi Taija Tuominen, lyhyempää Maippi Tapanainen, draamaa Juha Hurme, lyriikkaa Riina Katajavuori ja ensi kertaa ohjelmistossa ollut mielipidekirjoittamista Paavo J. Heinonen.

Kiitokset vielä kerran kaikille kurssilaisille ja ryhmien vetäjille! On teidän ansiotanne, että tänäkin kesänä luovuus kukoisti ja tekstejä syntyi. Palautteiden mukaan kurseilla viihdyttiin niin hyvin, että varmaan tapaamme monen kanssa vuonna 2013. Toivon kaikille hyvää kirjoitusvirettä siihen saakka.

Suurkiitokset myös Revontuliopistolle, Lapin Kirjallisuusseuran yhteistyökumppanille, jota ilman kurseja tuskin olisi tänäkään vuonna järjestetty.

Arja Vasama, antologian tekninen koostaja

Ale Koivuniemi: Yötehtävä: miljöö ja ihminen

Joella kevyt elokuinen iltatuuli leyhyttää mukavasti kasvoja yhdysveneen lähestyessä Pirunsiltaa. Nimensä veroinen silta oli ollut purjelaivojen aikaan, silloin laivamiehiä oli sanghaiattu eli raahattu väkisin joko ilotaloista tai rantakapakoista pakkotyöläisiksi laivoille. Silta viimeinen kappale kiinteää, edessä natiseva epävarmuus ja meri, jonka tahdosta ei kukaan tiennyt. Nyt enää vain nimi muistuttamassa unohduksiin jääneestä historiasta.

Yksinäinen mies, seisoo nojaten veneen reelingiin, katselee auringon laskeutumista kukkulan taakse, ihailee poikkeuksellisen kaunista iltaruskoa. Tuhannet neonvalot ovat jo syttyneet mutta iltaruskon väkevät värit hukuttavat niiden loiston, vain talojen katoilla erottuvat haaleina jotkut yksittäiset mainokset, Sant Paulin talojen silhuetit rajaavat ruskon alareunaa. Kaukana takana, sieltä mistä vene lähti, näkyvät telakan nosturit, yhden kuivatelakalla olevan laivan kansirakenteet sekä vähän siitä vasemmalla puolivalmiin öljytankkerin ”luuranko” niin kuin telakkatyöläiset sanovat jokaisesta puolivalmiista aluksesta.

Kaksi miehistön jäsentä kiinnittää veneen laituriin mutta mies ei pääse heti pois, veneeseen nousee kaksi poliisinvihreään virka-asuun pukeutunutta miestä. Eivät ne kuitenkaan ole poliiseja vaan tullimiehiä. Rutiinijuttu, samat kysymykset joka kerta maihin noustessa:

Papieren, bitte! Cigaretter? Alcohol?

Eivät usko miehen sanoessa; gar nichts. Pyytävät avaamaan lähinnä vaatteita sisältävän laukun ja tarkastavat sen. Toinen tullimiehistä sulkee vetoketjun ja sanoo: bitte schön. Vasta sitten mies saa nousta maihin. Sillalla on pari naista odottamassa yhdysveneen tuomia työmiehiä.

Haben Sie etwas zu wünschen ja mögen Sie ein Haarwaschen haben-kysymykset sekä eleet, jotka eivät jätä tilaa tulkinnoille. Ilotyttöjä, niitä huono-onnisia, eivät kelpaa enää Herbertstrassen suoja-tiloihin. Olisivat taas aamuyöstä paikalla, pudottaisivat taksojaan saadakseen edes hetkeksi paikan voida torkahtaa. Mies tarkistaa vaivihkaa lompakon olevan povitaskussa, takataskussa sen säilyminen olisi huomattavasti epävarmempaa. Taskussa muutamia D-markkoja kolikoina, hän suuntaa lähellä olevalle U-Bahn- asemalle ja ostaa kertakäyttölipun Hamburgin pääasemalle. Uusi lipunosto, tällä kertaa S-Bahnalla kansainväliselle lentoasemalle. Kioskilta vielä päivän Helsingin Sanomat.

Lentoasemalla mies lunastaa varaamansa lentolipun Helsinkiin, kävelee tullin kautta odotusaulaan. Aulan ikkunasta näkyy pressuilla peitettyjen hävittäjäkoneiden rivit. Mies tietää niiden olevan amerikkalaisia. Vähän väliä nousuun kiihdyttävien koneiden äänet paiskautuvat voimalla ikkunoihin saaden ne tärisemään voimakkaasti. Aulan lattia-rakennelmat värähtelevät kenkien alla.

Matka Helsinkiin kestäisi reilut kolme tuntia ja yhden vyöhyketunnin. Perillä Hämeessä odottaisi vaimo ja kaksi tyttäätä.

Elvi Auvinen: Kolme tuntia liikaa

Taas on vaimo palannut kuntolomalta. Ja missä kunnossa, lääkäriin pitää heti mennä. Mitä tuommoiset kuntolomat ovat, kun aina sairaana takaisin tullaan. Jos ei ole pudonnut hevosen selästä, niin on halvaantunut tai saanut verisuonitulehduksen.

- On tämä yhtä perkelettä! Käy pian siellä lääkärissä.
- Ei siellä varmaan tuntia pitempään mene.

Tunti on jo kulunut, keitänpä tässä kahvit valmiiksi, pian se tulee. Kuluu toinenkin tunti.

– Onkohan sille sattunut jotain. Jos lie ajanut kolarin ja makaa sairaalassa, kun ei soitakaan eikä vastaa puhelimeen. Olisi pitänyt lähteä mukaan.

Kolmaskin tunti on jo mennyt.

- Mihinkähän se akka on mennyt. Ei tästä tule mitään.

Jo tulee auto pihaan.

– Muistit sentään kotiosoitteen. Missä helevetissä sinä oot maleksinu. Kahvikin on jo jäähtynyt.

– Missäkö. Tiesithän sinä, että menin lääkäriin. Piti ottaa labrakokeita ja käydä lääkärin luona vielä toisenkin kerran. Apteekissakin lääkkeitä hakemassa. Ei sitä koskaan tiedä, miten kauan siellä menee.

- Oisit soittanut, luulin jo että on sattunut jotain.
- Eipä tullut mieleen tutkimusten välillä. Luulin, että sinä muutaman tunnin pärjää.

– Pärjään, pärjään. Mutta sanoit, ettei se vie tuntia kauempaa. Kyllä yli kolme tuntia on liikaa. Nyt saat kyllä lähteä, pakkaa laukkusi ja tavarasi ja katokin, että ennen iltaa olet poissa täältä.

– Saatana, ei tämä mikään naurun asia ole. Alahan pakata. Tai ei, et sinä mihinkään kerkiä, kyllä minä kannan autoosi kaikki hepeneet, helyt, turkit ja punaiset kengät.

– Että pitääkin olla yhdellä akalla paljon krääsää. Alahan joutua siitä.

– Kyllä minä lähen, mutta en tänä iltana. Yksi veroilmoitus ja taloyhtiön kirjanpito on tekemättä. Teen ne, vaikka menisi koko yö ja lähen heti aamulla.

Kun vaimo uurasti iltamyöhään tekemättömien töiden parissa, miestä rupesi kaduttamaan.

– Taisin olla vähän liian ankara. Kyllä se taitaa tosissaan olla lähdössä, mies ajatteli.

– Kuule, ei sinun tarte lähteä, minä vaan pelottelin.

– Nyt saa kyllä pelottelut riittää. Pärjäile, pidä itsestäsi huolta, niin se sanoi ja lähti.

Miten se nyt näin meni, mies ajatteli. Piti olla iloinen asia, kun vaimo tulee kotiin kolmen viikon jälkeen. Minä menen hakemaan sen kotiin. Kirjoitan kauniin runon, josta se huomaa että täällä kotonahan sillä on parasta olla. Otan mukaani sen yöpaidan, jonka se antoi nimipäivälahjaksi, sen jossa on kymmeniä kehuja kuinka fiksu ja filmaattinen, hauska, hyvä ja hillitty olen. Kyllä se ymmärtää ja tulee takaisin.

Mies oli Oulussa vaimon sisikon luona jo ennen kahdeksaa seuraavana aamuna. Selitti vaan yks kantaan, että on tullut hakemaan vaimon kotiin. Antoi vaimon lähdön jälkeen kirjoittamansa runon ja uskoi sen auttavan takaisinpaluuta. Näytti vielä sitä “kehupaitaa”. Eihän näin fiksumi miestä voi jättää.

Mutta vaimo oli kovana

– Takaisin en tule, ainakaan nyt. Tuskin koskaan.

– Mene hoitoon. Ei tuo sinun käytöksi ja karjumisesi ole enää normaalia. Voin ehkä ajatella takaisinpaluuta sitten, kun olet saanut lääkäriltä terveen paperit.

– Niin se sanoi, ja lähti ajamaan isänsä kotiin. Oli siellä kuusi viikkoa. Ei tullut, vaikka lähetin auton huoltoon varten tonnikin. Tuli kotiin vasta, kun lähetin kopion reseptistä ja lääkärintodistuksesta, jossa sanottiin, ettet sinä hullu ole, olet vaan niin pirullinen.

Raimo Keränen: Kierto-Kaisa

Viisikon kylän nimi tulee viidestä lammesta, joiden ympärillä, kannaksilla ja niemekkeissä talot sijaitsevat. Talvisodan muistona on kylän länsilaidalla ”Viisikon linjan” muistokivi, muistometsikkö, kunnostettuja taisteluhautoja ja konekivääripesäkkeitä sekä kiviesteitä. Viisikon linjalla oli taisteluja joulukuussa 1939.

Kolmihenkinen perheemme, kasvatustaiteini Hanna sekä -isäni Emil Kristian (EKK) ja minä asuimme vuokralaisina Viisikon Lehtoniemessä uskovaisen Katrin mökissä. Hän oli kyläläisille Niemen Kaisa tai Kierto-Kaisa. Viime mainitun nimen hän sai toiminnastaan seurakunnan palkkaamana kiertokoulun opettajana.

Kaisan mökki oli kauniilla kummulla maantieltä katsoen kahden perimmäisen lammen välissä. Muutama suuri riippaoksainen rauduskoivu kaunisti pihapiiriä. Muita rakennuksia oli navettarakennus, jonka yhteydessä olivat myös puuliiteri ja ulkokuone eli huusi. Lammen rannalla oli savusauna.

Meillä oli Kaisan kanssa yhteinen tupa ja keittiön kopero, Kaisalla lisäksi oma makuuhuone. Mökki oli talvella kylmä kuin harakanpesä. Navetassa oli pari lehmää ja lammasta, sika ja kanoja. Lisäksi ”kotieläiminä” olivat russakat. Kun niiden määrä ylitti sietorajan, mökki jätettiin talvipakkasella viikoksi kylmilleen. Muutimme siksi ajaksi kilometrin päässä olevaan naapuriin.

Kaisa oli syvästi uskonnollinen. Hän käytti tummia vaatteita, hänen tukkansa oli miltei aina tiukalla nutturalla. Kun hän lähti ulos tai kylälle, hän sitoi mustan huivin tiukasti kiinni leukansa alta. Kaisa oli pienikokoinen nainen, hartiat olivat hieman kumaraiset ja hänellä oli ulkonevat poskipäät. Hänen kasvoillaan oli hurskas ilme, jota täydensi pyöreälinnaiset silmälasit. Kaisa veisata lurautteli lämpimikseen vähän väliä ja tuputti uskoon meillemkin. Minua se kyllä vähän rasitti, varsinkin sunnuntaisin. Kirkollisten juhlapyhien alla tämä hengellinen tarjonta kiihtyi.

Kiertokoulun opettajatehtävän lisäksi Kaisa piti lapsille pyhäkoulua. Hänen haaveenaan oli saada kylälle pienkirkko, jota varten hän keräsi varoja itseään säästämättä. Kaisan avioliitto oli kestänyt käytännössä vain vuoden verran, virallisesti neljä vuotta.

Sirpa Keränen: Piiloperän kauppa-apulainen vuonna 1970

galvanoituja nauvoja, bensaa yksi kahteenkymmeneen, kiiltävä nahkaisia lihantuoksuisia makkarapötiköitä, vesi herauttaa kielelle niitä pyöritellessä, tulta kaksikymmentäviisi penniä puntti

Alpertti ja Hulta pikkutuvan asukkaita, alimittaisia ja jälkeen jääneitä, jenkikassi, maitoa, edellisen päivän jukolanleipää ja rinkeleitä. Vähäruokaisia. Lauri-poika, kehitysvammainen, naama vitivalkoinen, aina alusvaatteisillaan ja söi pullamössöä. Nilkutti yhdellä jalalla ja nauroi.

Törhönen, isomahainen ukko, verkkopaita ja henkselit, haisi pahalle. Auto täynnä pahasuisia penikoita. Toivottomia tapauksia. Sama ostoslista joka päivä. Vaati tuoretta leipää, eikä maksanut koskaan.

Kyllikki, kylän ope, yksi ihminen, kaksi persoonaa; torso ja fiini, isotissinen röystäälilijä, luuli olevansa parempi kuin kyläläiset emännät ja muut akat. Poltteli klubia.

Kauppias varotti Kemppaisesta. Kylärosvo. Liikkui kuin luihu öisin; tyhjensi verkot ja ampui elukoita. Kemppaisen käynnin jälkeen kauppias teki inventaarion.

Reino, tuima ja suolaisenkarvainen ukko. Heinäntekoaikana könötti kaupan portailla ennen aukioloaikaa, vonkasi palvelua. Pieksi kersojaan ja vähän pelotti että tuikkaako minua heinähangolla. Oli köydetty ihmeellisesti pyörään. Reinonpoika oli hirttänyt itsensä, hullu ukko. Säälitti.

Reetamuori ei käynyt koskaan kaupassa, naapurit veivät ruokaa. Keitteli karjakeittiössään omia keitoksiaan. Noita-akka, oli mukamas leikellyt lehmän häntiä pääsiäisöinä.

Vastakirjalle ostivat, maksoivat maitotilipäivänä. Velkaisin oli kylän rikkain Veijola. Juoppo kuorma-autoyrittäjä. Pojat olivat oppineet ajamaan autoa ennekuin puhuivat. Laittoivat pari tyynyä takapuolen alle jotta osasivat erottaa Kemijärven sellutehtaan valot. Eikä kukaan ihmetellyt.

Tampereen paperiliiton omistama lomakylän väki tuntui sivistyneiltä, ajoivat hienoilla autoilla ja puhuivat eri kieltä. Ostivat parasta.

Pena ja Tunturi. Hampaaton suu, pullohartiat, rintava ja persevä mieheksi, viihtyi kylän akkojen seurassa. Käveli kuin tonttu. Hypisteli ihoja työkseen, kylän ukkojen kauhistus. Sahtimies vai nainenko?

Entäs minä. Entinen kumpurajalka, kahdeksankymmentä markkaa puhtaana käteen kuussa ja Marimekon pusero.

Aina paistoi aurinko ja linnut lauloivat.

Jouni Mertanen: Rinkelipuu

Kuukkeli pyrähtää rinkelipuusta metsänreunaan kihlasormus välkähtäen. Sinitiaiset kallis-televat päättään ikkunalaudalla havaitakseen vaaran, mutta jatkavat pähkinärouheen syömistä kun mitään paettavaa ei ilmaannu. Punaisen rakennuksen lautaseinään on naulattu sianrasvalaattoja, joiden pinnan tiaiset ovat nokkineet täyteen pieniä koloja. Isojen ikkunoiden rei'ittämää seinää riittää kymmeniä metrejä.

Haapovaaran koulu on lakkautettu kymmeniä vuosia sitten, mutta kylmillään se ei ole ollut päivääkään. Rakennuksen eteläpään savupiipusta nousee ohut savujuova kohden tammikuista pakkastaivasta. Rakennus on yhtä ryhdikäs kuten silloin, kun pihamaalla vietti välituntiaan kolmekymmentä lasta. Nyt koko kylä on kadonnut.

Pihamaalla, useiden jatkojohtojen jatkeena on vihreä Lada, jonka hiljalleen paukkupakkasessa huurtuvasta tuulilasista päätellen auto on ollut aamupäivällä ajossa. Linkomies on käynyt auraamassa koululle tulevan tien jo viikkoja aiemmin ja pihamaassa olevat jäljet kertovat asujan liikkuneen vain portailta talon taakse lintuja ruokkimaan, ulkovessalle, saunalle ja autolle. Askeleiden jäljet ovat lyhyet ja korkeilla portailla ne kulkevat aivan kaiteen vieressä.

Sinertävän harmaan ulko-oven kahva on messinginvärinen vain siitä kohden mitä sitä on vedetty, muun osan ollessa aivan hapettuneen vihreä. Eteisessä tulijaa tervehtivät pin-kopahvien alta pilkistävät hirret ja lattia punaruskea maali on kulunut puupinnalle kapealta alalta.

Huoneen ovi on tuoreemmassa maalissa ja avautuu narahtaen. Koulun huoneista käytössä on vain entinen opettajan asunto, jonka oikealla seinällä on kapea räsymatolla peiteltä vuode metallipäätyineen. Sininen keittiökaappi on heti ovelta vasemmalla ja sitä vastapäätä pinnaltaan roisketahrojen pinnoittama kahden levyn sähköliesi ja puuhella, jossa rätisee tuli. Huoneen keskellä ison ikkunan ääressä on ruokapöytä ja neljä tuolia. Seiniä peittävät vanhat kukkakuvioiset tapetit, kertoen edellisen asukaan olleen naisopettaja.

Harmaavillapaitainen mies istuu pöydän äärellä ja odottaa pöydän kulmalla olevan kahvinkeitin tiputtavan viimeisetkin pisaransa. Kaksiosaisien ikkunan takana sinitiaiset hakkaavat maapähkinärouhetta.

Mies tervehtii tulijaa keskeyttämättä sätkän käärintää ja nyökkää istumaan pöytään. Vanhassa radiossa merisää lukee merenpinnan korkeuksia ja jääluokkia.

Mies nousee tuoliltaan ja kävelee nilkuttaen astiakaapille, ottaa sieltä kirsikkakuvioisen kahvikupin ja laahustaa takaisin tuolilleen.

– Se on matalapaine tulossa, mies sanoo ja hieroo lonkkaansa vasemmalla kädellään, jonka sormet kertovat reuman runtelusta. Miehellä on viikonlopun ikäinen parransänki pulleissa kasvoissaan, mutta tummanruskeiden silmien katse on terävä. Miehellä on jo paljon ikää, mutta tukka on yhtä tumma kuin hänen silmänsäkin.

– On niitä nyt kolme käynyt, mies sanoo ja kaivaa pöydältä lehtien alta muistivihkon sa.

– Jouluaattona oli neljä, mies tarkentaa saatuaan lukulasit nenälleen.

Tummaksi pinttynyt sormi kulkee sarakkeita pitkin.

– Kolme oli rengastettuja ja tämä neljäs mahtaa olla edellisesän poikanen.

Juomme kahvikupit tyhjiksi radiokuunnelmaa kuunnellen. Rinkelipuuhun lennähtää kuukkeli, käpytikka naputtaa talonseinää. Tulitikku rasahtaa ja sätkä syttyy hämärässä huoneessa.

Pöydän toisella puolella seinän vieressä on ruskea piironki jonka päällä on vanha vihkikuva. Mies on ollut nuorena komea ja vaimo kaunis kuin missi. Niiden vieressä on kolmen eri-ikäisen pojan koulukuvat.

Mies huomaa, että katson kuvia.

– Se tuo Aira potkaisi minut aikoinaan pihalle maatilaltaan, mies toteaa monotonisesti ja kääntää katseensa ulos. – En osannut olla sille uskollinen.

Sitten taas huoneeseen laskeutuu hiljaisuus, vain tupakansavu leijailee ikkunasta pois päin ja sinitiaiset ulkona pyrähtävät marjapensaiden taakse. Varpushaukka istuu rinkelipuussa.

Marketta Niemelä: Linja-autoasemalla

Bussi notkahteli pyöriensä varassa
niiaili tuulen mukana,
kyljet maalattu graniitinharmaaksi, suojavärillä, etteivät alfalttiviidakon leijonat ja
jaguaarit huomaisi ja puraisisi
vauhtiviivat kuluneet, viiman syömät

valot pimeinä, vilkunlasit säpäleinä, vinkkarit viipottivat mikä minnekin
sääsket liiskautuneet keulaan matoksi peittämään kuljettajan näkyvyyden

Moottori kolisi ja laturinhihna vinkui, kun kuljettaja nosti kierroksia.

– Kyllä me nyt aletaan lähteä, kuski kajautti reippaasti ovelta niin että hameenhelmat heilahtivat

kävelin rohkeasti diisselinkatkun läpi

astinlauta rusahti jalkani alla mutta en ehtinyt säikähtää, kun joku takanani pukkasi minut ylös

leveäsuinen tätikuski taputti vaihtokassaa.

– Rahat tänne, hän virnisti ja pani tikkarin suuhun.

– Kun ei enää saa polttaa. Kiitooos ja peremmälle vaan.

Astelin käytävää pitkin

ikkunoihin oli läiskitty tarroja ja purkkaa ja keltaisia klönttejä. Yritin etsiä siistiä penkkiä mutta vapaatakin oli vaikea löytää

toiset matkustajat käänsivät kasvonsa pois kun lähestyin

penkeille viereen oli laitettu matkalaukkuja, muovikasseja, paperipusseja, voipaperiin pakattuja eväitä, vanhoja kellertäviä sanomalehtiä

lattialla makasi koiranrakki istuinten välissä, näytti hampaitaan ja murisi matalasti.

Mitä pidemmälle käytävää pääsin, sen pimeämpää tuli.

Takapenkillä istui nuori nainen jonka sylissä köllötti vauva

pyysin lupaa istua

vauva parkaisi ja äiti katsoi minua turvonneilla, mustareunaisilla silmillä

tokaisi käheästi: ei tähän.

Häneltä puuttui hampaita edestä.

Minä istuin lattialle, kassini päälle, äidin jalkojen juureen.

Huojunnasta tiesin, että olimme liikkeellä

Aino Aatsinki-Rannanpää: Valkoviklon ääni veressäni

Valkoviklon ääni veressäni pistää minut polvilleen tulvivan suon rahkasammalikkoon. Kylmyys näyttää röntgenkuvan polvinivelteni piirteistä. Tummanpuhuvia karpaloita vaa-
lea härmä harteillaan. Yksi kerrallaan kokoan niitä veden viilentämään kourani. Kouran täydeltä tungen niitä suuhuni. Happamuus viiltelee leukaperiäni, niin etten pysty hymyilemään. Laula vielä valkoviklo, viklota aivoihini ikuiset jäljet, niin että kun aivoni murenevat, viimeisenä sieltä hajoaa sinne vangittu vapaus. Suo tuoksuu hennosti sulaneelle lumelle, tuoksu takertuu silmäripsiin ja pörrötukkaan. Laukun hihna koskettaa olkaani polttavana painona. Laula valkoviklo, laula. Ja valkoviklo laulaa. Laukun paino sulaa ja lopulta kevenee niin kevyeksi, että alkaa kohottaa minua ilmaan. Tarraudun käkäräisen kelomännyn käsivarsille. Laukku irtoaa olaltani, sitten se nousee hupsujen pilvien joukkoon tai haihtuu hivelevään usvaan. En ehdi näkemään. Kiitän keloä hiertämällä siihen käsieni hajun ja karpaloiden kirpeän hapon. Varpaat heräilevät tokkuraisesta talvestaan. Jokainen varvas saa hykerryttävän suukon ruskealta ja mehevältä suovedeltä. Ja vapaus huiskaisee kengät metsän reunaan saakka. Siellä jalat saavat ravinnokseen paksun neulas-kerroksen, jossa on mausteena männynkäpyjä ja kivensiruja. Ja valkoviklo laulaa minussa.

Pirjo Määttä: Metsälammella (yötehtävä, mitä aistin)

Pihkalosot tuoksuvat asfalttipihalle saakka. Kävelen mahdollisimman hiljaa punaisilla kumisaappaillani, etten häiritse luontoa. Soratie on sateen kirjoma, kuin joku olisi kevyesti tylpällä esineellä pistellyt reikiä.

Tuulen puuska tukistaa kevyesti hiuksiani. Nuori koivunlehti tarttuu sormiini, olet kaunis. Pienet sirot poimut ja lehtiruodit ovat tarkassa järjestyksessä. Lehdessä maistuu ja tuoksuu kesä. Pajunoksan nahkainen kukinto houkuttaa koskettamaan.

Tuuli suhisee suomännysssä. Puro solisee ja helisee, kuin keijujen kellot virvatulilla. Rauhoittavaa. Koira haukkuu etäällä onttoa haukuntaa. Toinen vastaa lähistöltä hiljaa ulvomalla, varoen ilmitulemistä. Puron varressa rosoinen kuusenkylki vuodattaa pihkaa haavansa peitoksi. Pihka, joka tuo muiston lapsuudesta, hammassärystä.

Istuudun metsälammen rannalle kaatuneelle puunrungolle. Lammenpinta heijastaa taivaalta sadepilviä väreilevällä pinnallaan. Kuulen pehmeää tassutusta läheiseltä lenkkipolulta. Siellä siniseen tuulipukuun pukeutunut mies sauvoa rivakasti eteenpäin.

Sääski pirraa korvallani toivoen kai veripisaraa illalliseksi. Koira haukkuu jälleen. Tuuli soittaa tasaista säveltä, kuin humiseva jättiläishuilu. Kärpänen ja mehiläinen haluavat liittyä yksinäiseen seuraani.

Nousen ja oikaisen metsäpolulle. Kirjosieppo laulaa tuulen pieksämän koivun oksalla. Se saa pian vastauksen kauempaa. Nyt tuulee lujempaa, kuin vesisadetta kiskoien. Korppi ja toinen, kolmas äkkääntyvät seurastani. Olenko liian likellä?

Jatkan kävelyä vehreään sammalikkoon. Sammal painuu saappaani alla pehmeästi katkoen pieniä puista pudonneita risuja.

Männyn neulanen on tarttunut hiuksiini. Pistän sen suuhuni. Pureskelen sitä. Maku tuo muiston lapsuuden koulutiestä. Nälkä saattoi yllättää pitkällä koulumatkalla.

Metsä tuoksuu metsälle. Pärisevä mopon ääni kaukaa, kantautuu korviini. Palaan takaisin polulle. Tuo vanha porojen ja metsämiesten tallaama. Puunjuuret kurkottelevat polun yli, kuin luiset koukkusormet. Polun vierellä vanha kanto haisee lahonneelle. Siinä on vielä muurahaisilla töitä.

Tuuli heiluttaa poronkarvatupsua vaivaiskoivun oksassa. Käpy tipahtaa männystä viereeni polulle. Oravako siellä?

Laskeudun voimakkaan tuoksun vetämänä suon laitaan. Suo odottaa uutta kesää, hilloja, karpaloita. Sen tuoksu herättää paljon ikäviä, mutta myös marjaisia muistoja. Tunnen suussani hillojen raikkaan maun ja syksyn happamat karpalot.

Kuusi on kasvattanut jo pienet pehmeät kynnet. Niistä versoo uusi syötävä vuosikasvu. Miten hyvää onkaan talven pakkasiltana juoda lämmintä kuusenkerkkä teetä. Varis vaakkuu sadetta. On aika lähteä. Palaan takaisin huomenna, muistoissani, ehkä ensivuonna.

Irma Niemelä: Ihminen jota rakastan /tin Minun äitini

Äitini oli hiljainen ja arka. Olemuksellaan hän vaikutti kodin ilmapiiriin rauhoittavasti.

60-luvulla, kun veljeni olivat lähteneet Ruotsiin työn perässä, lomalle tullessaan kysivät heti missä äiti on, aikamiehet. Ikävä oli ollut. Tunteita ei sopinut näyttää, ehkä

pientä hymyn karettia suupielessä. Veljeni ikääntyessä hekin olivat omaksuneet uudet tavat. Joskus vaivihkaa saatettiin kevyesti vähän syrjäkarein halata.

Tiedän, että äiti oli poikien mielessä heidän Ruotsissa ollessaan. Alkuaikoina hän sai usein paketteja ja kauniita kuvakortteja merkkipäivinä.

Nyt kun omat lapseni ovat aikuisia, huomaan itsessäni samoja piirteitä kuin äidissä, jopa samoja sanontojakin tulee kuin äidin suusta.

Nyt eletään erilaisessa kulttuurissa kuin lapsuudessani. Sana, rakas, on tullut minunkin sanavarastooni vasta aikuisena. Sitä sanaa ei meidän perheessä kovin viljelty. Ehkä joskus nuhdellessaan äiti saattoi tuota sanaa käyttää. ”Voi, voi rakas lapsi, mitä sinä teit.” Kuitenkin äidin rakkaus välittyi ilman sanan voimaa. Äiti oli aina kotona. Se toi turvallisuutta ja lämpöä.

Nyt kun äidin kuolemasta on kulunut 16 vuotta, mietin monesti äidin elämää.

Lapsuudesta saakka hänen elämää seurasi tumma pilvi. 29:n päivän ikäisenä hän jäi äidistään orvoksi. 16-vuotiaana äiti menetti isänsä. Äitipuolen emännöimässä talossa hän joutui ottamaan karjan vastuulleen.

Siinä vuodet kuluivat raskaissa maatalon töissä ja sitten elämään astui mies. Isäni oli luonteeltaan äidin vastakohta ja siitä seuranneet ristiriidat ja vuosien kuluessa suuri perhe uuvuttivat äidin. Muistan hänet usein alakuloisena ja surullisena. Surua hänen herkkälle mielelleen tuotti usein vilkkaan poikakatraan kolttoset. Isän vauhdikas liike-elämä toi ongelmien ratkomispalavereja kotiin.

Jo lapsena vanhempien riitatilanteissa asetuin ehdottomasti äidin puolelle. Näin jo silloin äidin alistuvan luonteen ja halusin puolustaa häntä. Äidin mielipide, jonkin ongelman ratkaisussa, olisi ollut paras vaihtoehto.

Lapsena kokemani myötätunto äitiäni kohtaan on kantanut aikuisuuteeni sakka.

Kun kokoonnumme sisaruksieni kanssa muistelemaan lapsuuttamme ja nuoruuttamme sodan jälkeisellä Rovaniemellä, alamme pohtia äidin osaa isän rinnalla.

Sotavuodet viiden lapsen kanssa, evakkomatkat, elämän aloittaminen hävitetyn kodin raunioilla, on ollut uroteko, josta hän ei mitalia saanut.

Ajattelen omaa elämäni nyky-Suomessa yltäkylläisyyden ja turhien tarpeiden keskellä, huokaisten ajattelen; jospa äiti olisi saanut nauttia elämässään edes osan tästä hyvinvoinnista niinä vaikeina vuosia. Olisinpa sanonut useammin hänelle: ”Äiti olet minulle rakkain ihminen maailmassa.”

Eija Nissinen: Dialogiharjoitus

Kyyti: On se taas kaunista kesää pitänyt. Vaikka taisi olla liian kuivaa alkuun, kun ei niitä korvasieniä noussut. Se emäntä on niitten perässä joka vuosi juossut, mutta nyt sai olla rauhassa.

D: ----

Kyyti: Sitä minä vaan, että miten se on mennyt? Oli pitkä juttu lehdessä. Oikein hieno.

D: ----

Kyyti: Eikös siitä ole jo useampi kuukausi kun viimeksi nähtiin. Ennen joulua jos oikein muistan. Syksy ja keväthän ne ovat joillekin vähän vaikeata aikaa.

D: ----

Kyyti: Se oli lehdessä kuvakin yhdestä taulusta. Se oli ihan, ihan hyvä. Kovasti vain värit olivat synkkiä. Me emännän kanssa tykätään vähän värikkäimmistä. Semmoista maisemakuvista, niitä on mukava katsella, talvella varsinkin. Ja meidän olohuoneeseen sopii paremmin semmoiset viherväsävyiset. Kammariin se emäntä halusi oma tekemänsä kuultokuvataulun. Ne on sellaisia ne naiset.

D: -----

Kyyti: Näin kerran yhden kuvan Särestöniemen taulusta, sillä niitä oli värejä. Joskus vähän liikaakin. Eikös se roiskinut niitä suoraan pöntöstä?

D: ----

Kyyti: No niin aletaan olla perillä. Mukavastihan tämä matka kului näin raatatessa. Minä kierrän tuonne ihan portaitten eteen niin ei tarvi raahata matkalaukkua pitempää. Siellä ovat jo odottamassa. Ei muuta kuin kaikkea hyvää taas. Näkyillään?

A: En ole koskaan tykännyt tuosta taksikuskista. Liian puhelias.

C: Miten ne sinun jalkasi, turposivatko nilkat taas? Olisit vain uskonut minua ja laittanut ne lentosukat. Tämä laukku on niin painava. Paljonko sitä saikaan olla painoa. Ihanaa, siellä on jälleen tuo tuttu lentoemäntä ja stuertti. On melkein kotoista.

B: Mua ällöttää.

Toini Marjamaa: Dialogiharjoitus 4

Sofia:

Kuule, nyt mie tehen sen Ilmosen pojan tempun. Mie en ala näitten kukonpoikien kans ennää millekhään. Nauroivat mulle. No, taisin mie kyllä tahalani höynätä niitä aika laila, tiäthän sie minut.

Veikko: (hymyilee, puistelee päätään)

Sofia:

Mie hain netistä Volvon liikkeitä, Hämeenlinnassa on vasta avattu suuri autotalo. Miehän primhautin sinne ja varasin tila-auton,1,6moottorilla. Lähen jo tänä iltana yöjunala sitä hakehmaan. Soppiihan se?

Veikko: (nyökkäilee)

Sofia:

Tiesinhän ettet pane vastaan. Mie kävin eilen isän hauala kertomassa, minusta tuntu, että hänkin hyväksyi. Olen mie aika höpsö, mutta ko olen saanut häneltä perinnöksi net rahat, niin minun hääty tehä se, ymmäräthän sen. Sie pärjääät täälä hyvin muutaman päivän, mie ajan sitte kotia uuela Volvola, tilasin valkosen, jossa on siniharmaa sisutus, se näytti ne-

tissä niin sievältä. Mutta nyt minun pittää lähteä. Käväsen vielä kotona ja haen vähän vaatteita tulomatkaa varten. Vienkö Helvile terhveisiä?

Veikko: (hymyilee ja nyökkäilee)

Hoitaja:(tulee huoneeseen)

Me pidämme täällä Veikosta hyvää huolta, rouva voi huoletta lähteä matkalle.

Sofia:

Hei sitten kulta. Olen pari päivää Helvin tykönä, tulen sitten hakemaan sinut kotia uuela autola. Siinä on iso takakontti , kattoin netistä. Rullatuolin saa siihen helposti. Lähemä sitte yhdessä käymään Varangin Vuonolla ja Hiljaisuuden laaksossa, Hämeenlinnassa ja vaikka missä.

Veikko: (hymyilee ja vilkuttaa.)

Tarja Revonmäki: Dialogiharjoitus

TIINA SEISOO LAITURILLA. IIRIS JA LASSE SAUNANRAPPUSILLA.

Tiina: Hei Iris ja Lasse tulin käymään.

Iris: Hei Tiina. (kuiskaa Lasselle) Mitä tuo nainen täällä tekee?

Lasse: Hei Tiina!

Tiina: Tulin kun oli puhetta päivällä!

Iris: Jaa niin mistä?

Tiina: Lassen kanssa päivällä puhuttiin asiasta!

Iris: Niin mistä?

Lasse: Joo oli vähän puhetta.

Iris: Niin mistä oli puhetta?

Tiina: Etkö sinä ole Irikselle kertonut?

Iris: Ei minulle ole mitään kerrottu.

Lasse: Minä taisin unohtaa kertoa, tapasin Tiinan kaupalla.

Iris: Ai että unohdit?

Lasse: Niin no ... miten sen nyt ottaa.

Tiina: Tuletko Lasse vähän auttamaan. (huutaa ja nostelee veneestä tavaroita).

Iris: Menehän Lasse auttamaan kun entinen muija tarvii apua.

Lasse: Miten se entinen muija nyt tähän liittyy?

LASSE OTTAA TIINAN LAUKUN JA VIE SAUNAN PORTAILLE.

Tiina: Oi kuinka kotoisaa täällä onkaan. Saunakin lämpiämässä.

Iris: Niin ... oltiin menossa juuri saunaan.

Tiina: Mihin laitan nämä tavarat?

Iris: Aiotko sinä olla pitkäänkin?

Tiina: Vain pari tuntia tässä menee.

Iris: Ai missä?

Tiina: Kun tehdään nämä paperit

Iris: Mitkä paperit?

Lasse: Kun on jäänyt nuo paperit joskus tekemättä.

Iris: Mitkä paperit?

Tiina: Nämä saunan purkupaperit. Rakennuslautakunta on päättänyt, että kaikki saunat, jotka on tehty ilman rakennuslupia puretaan tämän kesän aikana.

Kari Välimäki: Kohtaus nimettömästä näytelmästä.

B

Kiitos. Tuotko minulle vielä lasin vettä? Suu on ihan kuiva.

A

Tuon.

A

Tässä, ole hyvä... Ai sinä nukahdit jo. Nukut niin paljon, etten ehdi kertomaan sinulle enää mitään (*kohentaa peitettä*). Muistatko, miten ennen juteltiin kaikki asiat? Sinä kyse- lit minun päivästäni ja hymyilit kun kerroin, mitä olin tehnyt. Ja minusta oli niin upeaa kuunnella sinun ääntäsi. Siksi minä aina kyselin niin paljon. En minä sinua vahtinut enkä kuulustellut, vaan rakastin.

A (*silittää B:n päätä*)

Minä rakastan sinua vieläkin, kultaseni. Sinä olet parasta, mitä minulle on sattunut. Ole vaan kuihtunut, en minä välitä. Tai välitän minä. Minä haluan sinut takaisin sellaisena kuin olit. Haluan ilon silmiisi ja nauruusi. Haluan kimmoisan ihosi sormieni alle. Nyt en kestä edes hengityksesi hajua, rakas. Mikset voisi jo parantua? Minä niin kaipaen sinua. En jaksa tällaista.

A nyyhkyttää vuodetta vasten, hartiat vavahtelevat. Sitten ryhdistäytyminen.

A

Etkä helvetti rupea kuolemaan siinä! Sinulla ei ole mitään oikeutta jättää minua sillä lailla, saatana. Voi vittu, mitä minä teen? Sano! Meidän piti elää onnellisena elämämme loppuun saakka, ja nyt sinä aiot kuolla. Minä en kestä sitä. En pirulauta jaksa elää ilman sinua. Eikä se mitään elämää olisi, sama jos menen suoraan junan alle, perkele... Voisitko jo parantua, ole kiltti.

A painaa päänsä vuodetta vasten. Hiljaisuus.

B

Minä olen ollut onnellinen.

A

Etkö nukukaan?

B silittää A:n hiuksia.

B

Minä olen onnellinen sinun kanssasi. Toivon, että sinäkin olet.

A

Minä toin sinulle vettä.

Arja Vasama: Dialogiharjoitus, kohtaus näytelmästä

Minna: Nyt on Paavon peli pelattu.

Liisa: No?

Minna: Mulle selvisi että se käyttää toimistoa päiväkotina ja hoitaa työajalla lähinnä omia bisneksiään. Mikä se mies luulee olevansa? Kirjallinen varoitus tästä vähintään rapsahtaa, virkamiehelle. Ja siirto johonkin paskahommiin, jos minä saan päättää. Ja minähän sen päätän.

Liisa: Uskallatko, se on sentään pääjohtajan armeijakaveri.

Minna: Jostain kivikaudelta?

Liisa: Vuotta en tiedä, mutta hyviä kavereita ovat. Joka syksy hirvimettällä ja mitä vielä. Kas kun ei ole sulle kertonut.

Minna: En kestä kuunnella sen juttuja. Viimeksi se kertoi mistä naisen vanheneminen näkyy ensimmäiseksi. Tuijotti kaulaa ja neuvoi ostamaan jonkun kauniin huivin. Rupsahtanut vanha äijä! Mitä naiset näkee siinä, ja miten pirusa se saa ne tekemään kaikki omat hommansa?

Liisa: ”Se Paavo on meille kuin isä”, eikös ne niin sanoneet? Taputtelee välillä pyllylle, silleen isällisesti. On se muakin joskus...

Minna: Hemmetti, se se vielä puuttui. Seksuaalista häirintää! Sillä saadaan ameeba aisoihin. Täällä ei mikään muutu, ellei sitä virkamiehen irvikuvaa panna ruotuun. ..Sisään!

Työsuojelutarkastaja: Päivää. Olisko aikaa vähän keskustella?

Minna: Satuittepa sopivasti, on sekä aikaa että asiaa. Käykää istumaan! Liisa, minne sinulla on kiire, kyllä sä voit olla paikalla. Jaa, no mene sitten. Niin mistä halusitte puhua?

Työsuojelutarkastaja: Arvaatte varmaan asiani, olen käsittänyt että kaikki muut tiet on käyty ennen tätä virallista puuttumista... Ikävä juttu, täytyy sanoa.

Minna: ?

Työsuojelutarkastaja: Työpaikkakiusaaminen siis. Paavo Halttunen on nyt jättänyt kirjallisen selvityksen kaikesta. Allekirjoittajia on aika monta. Ikäsyryntään suhtaudutaan erittäin vakavasti, ja kun on kyseessä kaikkien arvostama ammattilainen... Puhuin jo esimiehenne kanssa, satuttiin yhtä aikaa hirvikokeisiin. Hän pahoitteli kovasti tapahtunutta ja myönsi että nuoren naisen nimit-

täminen näin vaativiin esimiestehtäviin oli alun alkaen riski. Mutta hän varmaan ottaa yhteyttä pikapuoliin. Lupasi etsiä teille muita tehtäviä.

Aila Juvonen: Draamakirjoitus

Äiti: Amanda, Terolle voi tulla paha mieli, kun sinä olet niin sotaisa. Tero ei halua puhua sodasta tai kuolemasta. Siksi Tero rupesi sairaanhoitajaksi.

Amanda: En minä ole sotaisa, minä olen samurai. Samurai on valmis taistelemaan, kun asiat vaativat sitä ja valmis kuolemaan, mutta me samurait tavoittelemme rauhaa.

Tero tulee kylpyhuoneesta pyyhkien käsiään farkkuihin.

Amanda: Eikö siellä ollut pyyhettä. Ei housuihin saa pyyhkiä.

Äiti: Amanda, sinun asiasi ei ole ohjata aikuisia. Halaa nyt Teroa ja mene ilta-pesulle, niin me aikuiset puhutaan vielä hetken.

Tero: Hei vaan Amanda. Oli kiva nähdä sinua. Ja kyllä se on vähän huono tapa kuivata käsiä housuihin, kun on pyyhkeitäkin.

Amanda katoaa kylpyhuoneeseen ja veden noruminen kuuluu eteiseen. Ovi on hieman auki.

Tiina (väsyneesti): Koittaisit nyt saada elämäsi kasaan. Ei minullakaan ole enää rahaa auttaa sinua, kyllähän sinä sen tiedät. Hakisit takaisin sairaalaan, ei koulutuksesi menisi hukkaan. Mene vaikka johonkin pienempään yksikköön tai yksityiselle. Terho-kotiinkin voisit päästä tuolla kokemuksella.

Tero: Ei minulla ole enää asiaa sairaanhoidon piiriin. Minnekään. (Kääntyy, avaa ulkoven ja ryntää alas portaita. Tiina kuuntelee katoavia askeleita ja hieroo otsaansa)

Amanda seisoo kylpyhuoneen ovella ja tuijottaa äitiä.

Amanda: Minä menen sen perään.

Äiti katsoo Amandaa, raottaa ovea vähän enemmän ja päästää tytön ohitse.

Amanda: Tero!!! Terooooo!!!! (Juoksee lujaa kadulle enon perään)

Tero kuulee ja odottaa häntä ja molemmat istuvat penkille, joka on bussipysäkin kohdalla. He istuvat hiljaa.

Amanda: Pelkäätkö sinä niitä kuolevia?

Tero on hiljaa ja katsoo kenkiään.

Amanda: En minä halunnut sinulle paha mieltä. Mutta minä olen samurai ja olen harjoitellut. Minun kuuluu tietää, miltä se tuntuu, jos joku vaikka pistää miekalla. Silloin on valmis ja voi kuolla niin kuin samurai.

Teron poskelle valuu kyyneleitä ja Amanda laittaa pienen kätensä hänen selkäänsä. Taputtaa ja silittää sitten.

Amanda: Samuraitkin itkee. Ei ole helppoa olla samurai. Joskus kohtaa asioita, jotka tekevät surulliseksi eikä voi tehdä niille mitään. Minun ojisanini sanoi, että pitää vaan harjoitella koko ajan ja sitten ruumis on rohkea silloinkin, kun pelottaa ja haluaisi vaan juosta. Joskus kun minulla on ikävä isää ja sattuu, minä ajattelen, että se on kuin kuolemista ja silloin yritän olla rohkea ja samurai. Ja jos hyppään korkealle ja lyön miekalla ja kiipeän aita pitkin ja katkon ruohikkoa kovilla iskuilla, se auttaa. *(Amanda ojentaa samurai miekkaansa enolle)*

Amanda: Saat lainata sitä yöksi. Mutta huomenna minä tarvitsen sitä, kun minulla on treenit.

Tero ottaa miekan, nousee ja pyyhkii silmiään. Hän ei katso Amanda, mutta silittää ohimennen tämän hiuksia ja kääntyy sitten menemään. Amanda seuraa enon kulkua. Tämä kävelee miekka kädessä ja heiluttaa sitä. Sitten hän lyö tien vieressä olevia horsmia nurin, jatkaa lyömistä koko ajan kovemmin, kiipeää kiville, joka on tien kulmassa ja hyppää siitä loikan sivulle talon kulman taa. Amanda nauraa ja taputtaa käsiään, ottaa sitten asennon, pistää kätensä vastakkain ja tekee hallitun kumarruksen kadun kulmaa kohti, jonka taa eno katosi.

Hilla Ojennus: Lorun loppu (näytelmän alku)

Paikka : saaristolaiskylä

Aika: 2000-luku/kesä, jolloin kylässä on paljon myös kesävieraita ja mökkilomalaisia ja tietysti rantaravintolassa on vilskettä. **Roolit:**

Heikki Vestman 42 v. on suomenruotsalainen kanalan pitäjä, vanha-poika, joka pakenee yksinäisyyttään kirjastoon ja kirjojen maailmoihin. Ujo ja änkyttää, kun hermostuu ja etenkin naisseurassa, puhuu vähän rantaruottalaisittain.. Asuu vanhempiensa kanssa on

saanut lisänimen maaseudun toivo, koska on niitä harvoja maaseudun yrittäjiä. Pidetään vähän erilaisena muutenkin, koska elää vähän eristäytyneenä ihmisistä. Juttelee kanoille.

Mari Laine (Mirri) 24v. Kesätöissä rantaravintolassa, gradu kesken, eikä tahdo saada sitä valmistumaan. Haavekuplia prinssistä, joka pelastaa hänet tästä maailmasta. Mirri on vähän eksesyksissä, mutta ei sitä itse huomaa, on ikuinen optimisti kuitenkin ja iloinen nuori-nainen ja ei sylje lasiin eikä mieheen, kaikki käy.

Simo Härmä 36 v. Juoppo hanuristi, joka soittaa kylän pelimanneissa ja opettaa hanurin soittoa kansalaisopistossa sekä toimii seurankunnan kanttorina. Saunaillat rajuja ja usein ravintolaillan jälkeen porukkaa kokoontuu hänen saunalleen jatkoille. Asuu seurakunnan omistamassa asunnossa, mutta sauna on Simon oma, peritty sedältä, joka on ollut kalasta- ja joskus.

Kalle Anttonen 55v. Kyläkauppias ja perheeseen kuuluu vaimo ja kaksi lasta. Kallella on vähän salaisuuksia, joista perhe ei tiedä mitään.

Aila Anttonen 40 v. Aila pitää rantaravintolaa, jossa hänellä on kesätyöläisiä, toimii esimiehenä ja ei paljoa ehdi hoitaa kotia ja Antti-poikaansa. Ailalla on myös omat ongelmansa, joista Antti ei tiedä, eikä kukaan muukaan, vielä!

Ilona Anttonen 18 v. Ilona on netti-friikki ja salaa surffailee öisin netissä, etsii myös itselleen miestä. Haaveilee avioliiton kautta pääsevänsä pois tuppukylästä, sekoilee miestuttavuuksien kanssa ja kuitenkin on pohjimmiltaan ”kiltti perhe-tyttö”, lapsellinen ja neitsyt. Näyttelee muuta.

Antti Anttonen 8 v. Antti on mummunsa paras kaveri ja on paljon mummon kanssa. Mummo kertoilee vanhasta ajasta ja myös koputtelee vanhempien ja kyläläisten omaatuntoa kävelykepillään.

Pete the Tiger 30 v. Pete toimii bändeissä roudarina ja basistina yms. hommia, kunhan pääsee kiertämään maailmaa, rock, rock, rock on yksi ja ainoa naiset vaihtuvat useammin kuin sukat! Lapsiakin on maailmalla.

Mummo/Ada Soria Anttonen os. Färm on kylän sielu ja tukipilari, joka kopauttelee kävelykepillään ihmisten omiatuntoja.

Antti lukee lorua mummolle

Antti: ”Heikki menee heinään, ei mahtunut! meni luolaan.”

Mummo: Niinhän se meni tuo kanalan pitäjäkin, voi että siinä nuorimies menee hukkaan, vaan on se ahkera ja onneksi on täällä...saa hyviä munia...lukenukki se on, aina nenä kiinni kirjassa...

Antti: ”Mari meni marjaan, ei mahtunut! meni kuplaan.” tunneksä mummo sen Marin, joka tuli äitin ravintolaan töihin, se on hauska..lupas viedä mut kaupunkiin huvipuistoon tai tivoliin...se on nätti!

Mummo: Mari on nätti juu – onkohan sillä työllä oikeeta kotia olemassakaan, sanoi, ettei vanhemmat elä enää. Voi, voi kyllä silloin sodan aikana tuli niitä orpoja ja minäkin muistan tältä kylältä, kun lähti sotaan miehiä, naiset itki...ei sieltä kaikki palanneet...no, Antti miten se loru jatkuu..anna tulla!

Antti: ”Kalle meni kalaan, ei mahtunut! Meni kauppaan.” Iskäkin on Kalle ja sillä on kauppa, hassua... mummo mä meen rantaan kerään kiviä ja lasinsiruja, jooko?

Mummo: Mummo ei mee mihkään vaan istuu kiikkustuolissa..jatka sinä lorua, Antti! Sinusta tulee vaikka runoseppo tai kirjailija...lahjakas poika, kunhan äitisi ja isäsi vain ymmärtäisivät sinua...no, mene vain..älä ole kovin kauaa, laitan jotakin syömistä..vai onko sinulla vielä sitä piirasta Aila..Aila!

Aila (*juo juuri pullonsuusta viiniä ja laittaa pullon kaappiin ja irvistelee.*)

”Äiti tekee piirasta, vaikka tykkää viinasta!” Jäi sitä vähän...voi Antti tulla hakemaan ravintolasta teille jotakin syötävää..en nyt kerkeä laittaa mitään, uudet kesätyöntekijät tulee ja on niitä tilitettäviäkin...vien kirjanpitäjälle niitä...

Mummo: Kyllä – kai minä nyt jaksan jotakin laittaa, ei se ravintolaruoka aina ole niin terveellistä, minua ainakin närästää ... tuleekos sulle vielä niitä työntekijöitä, eikös sulla ole se Mari apuna jo...muuten missäs Ilona on? eikös sen pitäis auttaa sua

Aila: Hei mun on pakko mennä nyt..en kerkee tappeleen sen kanssa..moi do!

Ilona: (*huutaa yläkerran huoneestaan, jossa kirjoittelee deitti-palstoille itsestään mitä erilaisimpia tarinoita.*)

Huusiks joku mua! En mä kerkee nyt!...Hei toi on makee – vau, tolle mä kirjoitan...mistähän mä löytäsin hyvän kuvan ittestäni...tai ei kai sen tarte olla ... mä vähän korjailen...noin...toi on tarpeeksi sexy! noin sinne meni Petelle terveiset!
”Ilona meni nettiin, kuva mahtui, tutustui pitkälettiin, rockmieheen, atleettiin!”

Mauri Hast: Pirttana, se se teki mitä halusi, muut tekivät mitä osasivat.

Velimatti ja Pekka asuivat meidän kotia vastapäätä kylätien toisella puolella. He olivat minun parhaita kavereita. Pekka oli minun kanssa samanikäinen, Velimatti meitä vuoden nuorempi. Niitten isä, Niilo, oli kaikkien kyläläisten arvostama mies. Sitä kutsuttiin Pirttanaksi, kun se ei koskaan käyttänyt voimakkaampia sanoja kuin pirttana. Silloinkin, jos se löi vasaralla sormeen, niin se jutisi vain, että pirttan, pirttan pirttana! Muuten se oli ankara kasvattaja lapsille. Remeli heilui aika herkästi poikien selkänahkaan, ei tarvinnut paljon vinkeitä tehdä.

Pirttana osasi tehdä kaikkea, se muurasi savupiippuja ja leivinuuneja, osasi sähkötyöt ja talonrakentamiset. Kaikki se osasi. Jos jotakin ei kylällä osattu tehdä tai korjata, niin aina haettiin Pirttana avuksi ja homma hoitui. Se teki lankuista liimaamalla oman moottoriveneen Kemijoelle. Sen se vielä lakkasi komeaksi ja veneen keulaan kirjoitti sen nimeksi Aallotar. Siinä oli kaksipyttynen Wikströmin moottori, joka kävi bensalla ja petrolilla. Pojille se teki vanerista ja pyöränpinnoista omat marjanpoimurit. Emme me koskaan pärjänneet niille käsipelillä puolukan poiminnassa. Omille tytöilleen se teki meidän kylän ensimmäisen, oman leikkimökin, jossa oli lukittava ovi, sisältä rookilla ja ulkoa avaimella. Kesällä se lähti perheen kanssa lomalle omalla Vauxhallilla. Palasivat parin viikon päästä ja Jussi tuli kertomaan meille, että heillä on Jäämeren vettä pullossa. Se maistuu suolalle ja on pahan makuista. Pitihän minunkin lähteä sitä maistamaan ja suolasta se oli.

Kerran me olimme Velimatin kanssa salaa syömässä Isotaluksen marjapensaista viinimarjoja, kun Etti tämän huomasi, niin se meni heti kertomaan Pirttanalle. Kun me palasimme sitten kotia ja minäkin menin käymään Pirttanoilla, niin se oli jo odottamassa pöydän ääressä tuppivyö kourassa.

”Velimatti heti tänne ja Mauri kanssa. Housut alas!”. Se sanoi hyvin kylmällä äänellä.

Meitä ei tarvinnut kahdesti kärkeä, kun me syöksyimme ovesta pihalle. Minä juoksin tien yli omalle puolelle ja Velimatti pinkoi kohti leikkimökkiä Pirttana perässä. Jäin odottamaan ja katsomaan kuinka Velimatti luikahti leikkimökkiin ja ehti sulkea oven sisäpuolelta. Pirttana tempoi ovea, mutta kun hyvin oli sen itse tehnyt, niin ei ovi auennut. Sitten kuulin kun Velimatti rallatti leikkimökin sisältä: ”Nikke Nakke, Pukke Pakke, ep-

päs pääse sisälle, ovipa on rekelissä!” Minä seurasin vähän aikaa tien takaa, mutta kun Velimatti ei tullut ulos ja Pirttanakin istui odottamaan niin kuin hirvipassissa tuppivyö kourassa lähdin sitten kotia.

Seuraavana iltana Velimatti tuli käymään meillä, takamus taisi olla aika hellänä, kun se ei istunut tuolille ollenkaan.

Sulo Saukkoriipi: Verokarhu

A:

Teillä näyttää jääneen verorästäiä ja minä olen tullut perimään niitä. Valtio tarvitsee saata-
vansa.

B:

Paljonkohan sitä on kertynyt? Liikaa joka tapauksessa. Rahaa ei ole.

A:

Olisiko jotakin mitä voitaisiin ulosmitata?

B:

Tässähän ne ovat näkyvillä. Mikä niistä korvaisi saatavat: Hiukan räsmäntynyt pöytä, muutama kattila ja kahvikuppeja, mitä nyt yht’äkkiä huomaa.

A:

Tuntumalta hiukan vaikeasti muutettavia rahaksi. Olisiko vaikka toinen puku joka tulisi kysymykseen.

B:

Tosiaankin. Tämä haalari on mutta kirkon karhu on sen merkinnyt kirjoihinsa.

A:

Olisiko emännällä jotakin. Vaikka liinavaatteita.

B:

Jotakin hänellä on: Elina, Elinaa. Tule antamaan vieraille vittua.

C:

Teillekö ne maksetaan?

A:

Pääasia että verottaja saa omansa.

C:

Se on sitten ensimmäinen erä heti, vai?

A:

Heei! - - Nyt minun on mentävä!

C:

Jättikö se paperinsa? Outoja noiden virkamiesten touhut. Kirjoitellaan mustareunaisia papereita ja häivytään.

B:

Mitähän verojohtaja sanoo maksuvälineestä. Mittasiko se sen ulos?

C:

Tässä lomakkeessa on veroviraston leima ja sinun nimesi maksajan paikalla.

B:

Jaa. Vaihtaako se sitten omistajaa naimakaupassa?

C:

Ei tässä mainita erikseen, mitä se haluaa. Kai se sitten on valtion omaisuutta nyt.

B:

Jotenkin vielä, jos mökki jää. . . Tähänkö se allekirjoitus?

Leena Törmänen: Älä mulle ala

Se päivä tuli
lintu kyllästyi määräykseen
kaulan oltava niin, näin

lintu taivutti kaulaansa
mihin
miten vain

samalla se tunsi
naurun kuplivan höyhentensä alla

Sini Silveri: Runo

Olen nukkunut sänkyjen välissä
valunut tähtäpäiden päältä lattialle
hiessä kontannu hillasuolla
märkänä
rypenyt hetteikössä
kainaloissa kutsu hetekasta maisemaan

Tuija Pontela: Tehtävä ”Ikävystymiseni tyyssija”

Elämää miehen rinnalla

Ja taas jääkiekkoa,
hohhoijaa.
Käännänpä kanavaa.

Mäkihyppyä,
Voi ei!

Jääkiekko loppuu,
jalkapallo alkaa,
yleisurheilu,
Lontoon kesäolympialaiset!
Apua!

Sadetta luvattiin koko viikoksi.

Villasukat kuivuvat uuninpankolla,
kärpänen kipuaa laiskasti ikkunan pintaa,
lennähtää verhoon ja sieltä kattoon.

Kirjoitan.

Välillä lepään ja lueskelen.
Kirjapinossa järjestys vaihtuu.

Voin kuulla kun oravanpojat
ajavat toisiaan takaa peltikatolla.

Tuula Saraniemi: Ylimääräinen tehtävä näyttelystä 7.6.12

Koko kuluneen päivän olemme valvoneet tulvaa. Se vaikuttaa jo rauhoittuvan, ja vesi ei enää itsepintaisesti jatka matkaansa kohti ennätyskorkeutta. Tämä tulva on silti erilainen kuin aiemmin, sillä vaikka se ei jatka kohti maan puolta, se on jo lähes kokonaan peittänyt saaren.

Päätämme lähteä kauppaan, sillä koko päivä on mennyt lähes pakkomielleissä tuijottamisessa. Lähdemme yläjuoksulle päin ja näemme, että vesi on siellä vielä korkeammalle kuin alempana. Tien poikki meneminen on enää vain ajan kysymys. Kiire ajaa meitä nopeasti kohti naapurikylää, jotta pääsisimme kotiin ennen kuin tie katkeaisi.

Peräkontissa turvallisesti kauppakasseja ajamme kotiin juuri ennen kuin tie suljetaan. Kaupassa oli ollut paljon väkeä ja puheenaihe oli ollut kaikilla yksi ja sama: outo tulva. Jäät olivat lähteneet aikaa sitten, mutta vedenpinnan nousu vain jatkuu jatkumistaan.

Pikavauhtia siirrämme ostokset kaappeihin ja riennämme rantaan. Istumme tulistelupaikan penkille hämmentyneinä. Veden nousu on taas voimistunut. Lintujen hätäinen huutelu kuuluu joelta. Saarella ei ole enää tilaa, sillä vesi on vallannut kaikki pesimispaikat. Yksinäinen lokki kököttää pyöreän, tuulen piiskaaman kuusen latvassa pesällään.

Oudosti uiva puu havahduttaa minut. Puu ei kulje virran mukana, vaan se ui poikkivirtaan. Osoitan puuta miehelleni, ja hämmästyneitä tunnistamme sen ensin hirven vasaksi, sitten kauriksi ja lopulta saaresta pakoon uivaksi ketuksi. Päästyään rantaan se katoaa pikavauhtia rinnettä ylös kohti sisareni mökkiä.

Istumme hiljaa tulistelupaikan penkillä ja katsomme vettä. Se heijastuu valkoisenharmaisiin koivunrunkoihin uhkaavan violettina. Säädamme kameran itselaukaisimen ja astumme kuvaan. Violetti vesi ottaa meidät vastaan. Tämä kohokuva ei ylittäisi uutiskynnystä.

(Mirja Koivuperä: *Tulva/Flood*)

Tiina Lappalainen: Odottavan angst

Ei se synny saunassa
 mis mun mummoni muni mun mammani, moni mamma monen muun
Ei se jytky junassa
 kuva vaihtuu, vaihtuu, vaihtuu, haihtuu...krooh...phyyy....

Tämä matka on laskelmoitu
 8 minuuttia portaat alas, ulos, pihan poikki,
 kävelytietä koulun kulmalta vasemmalle ja
 suoraan, ohi uimahallin, alakoulun ja vanhan
 ostarin, kirjaston jälkeen mutkassa portaat
 alas ja laiturille ylös
 Ei hairahdusta kellarikomerolle tai roskakatokseen
 9 minuutissa juuri ja juuri.
 6 minuuttia kiireellä, osa puolijuoksua.
Voi paska! Se oli haikkereilla, ei korkkareilla.

Inhokkeja sulkeutuvat ovet ja perävalo.
 Ja turha 10 minuuttia tässä
 Ja tyhjä Metro-teline

Onpas ilmoja pidellyt... Just
Olis voinu syödä sen mandariinin
Viedä ne luistimet varastoon
 Ja sen biopussin
 siis roskikseen
 Ja ne kartongit

Miks muka röökin tumpit ei oo roskia
 Vittu, aikuiset!
Eikä kiinnosta maksaa enää yhtään töhryä
 Onks niillä joku skaba kuka saa nopeimmin uuden tilalle

Hohhoijaa. Nyt olis jo kone auki
 Siis suoraan paltsuun
 kuhan ees vessassa kerkeis käydä

No, tuleehan se sieltä
 ja jää tonne. Lyhyt juna

Erkki Kaila: Minun nimeni

minun nimeni meni minuun

minun nimeni unia muni

minun nimeni moni uni

minut nimesi uudelleen

minun nimeeni tilkka maitoa

minun nimeni valkoisena

minun nimeni ilman sokeria

minun nimeni nautintona

minun nimeni paahteessa päivän

minun nimeni armoilla auringon

minun nimeni ryntäillä rypäleet

minun nimeni suulla sammion

minun nimeni siivin sähköyvin

minun nimeni kauas kantai

minun nimeni äärestä ääreen

minun nimessäni toivoa antoi

minun nimeni minusta erkani

minun nimeni sfääriin nousi

minun nimeni aikaa uhmasi

minun nimeni fuugana sousi

vasta valossa keskiyön auringon

unet porona porhalsi metsään

minä miettimään mikä mennyttä on

mikä enteenä aikaa kestää

Irma Melin: FLOW

Alussa oli meri, aallot, toivo uudesta ja hämmästyttävä olo eli epävarmuuden tuoma onnen ja epäröinnin yhteensovittamisen ongelma. Ryhdyin vaeltamaan. Matka eteni, maisemat vaihtuivat. Olin mietteissäni niin lähellä ongelman ratkaisua, että huikaisi. Se tuntui palavina tunteina, mutta ne katosivat hetkien vaihtuessa Saharaan. Sain ne onneksi kiinni ilta-auringon hiipussa raukeana yöhön. Heräsin ajatuksien liitelyyn, valitsin kuulakkaan valheen usvan seasta, polun, joka houkutti kohtaamaan kysymyksiä. Ne olivat epätavallisia totuuksia. Levähdin juovuttavan väsymyksen vallassa. Palasin takaisin meren aalloille ja jäin odottamaan esiäitini Antiquan sisäistä ääntä. VOI, se oli hiljaa, mutta tuuli suhisi ja sousi kietoen minut suloiseen lepoon.

Kati Kanto: Matkapäiväkirjasta 15.6.2009

En ollut koskaan ollut oikein innostunut matkustamisesta, nyt olen. Olen tullut maahan salaa, ilman viisumia, ilman passia. Ajattelin, että olisi parasta lähteä matkaan ilman esitteitä, koska vain silloin voisi muodostaa mielipiteen maasta itse.

Ensimmäisenä päivänä suuntaan vaateliikkeeseen. Alan sovittaa vaatteita, kultaisia, sinisiä, keltaisia, punaisia vöitä, mekkoja, kenkiä. Hypistelen niiden verkkomaista, silkkistä, hunajaista pintaa ja avaan yhä uusia kangaspakkojen päitä. Henkarit vilisevät silmissäni. Tumma, vanha mies, jolla on uurteiset kasvot, mustat silmät, tulee nojaamaan seinään viereeni ja katselee innovatiivista pomppimistani tangolta toiselle. Olen trapetsitaiteilija, sirkustirehtööri, jonglööri, olen taikuri, ikionnellinen ratsastaja. Tartun vaatteeseen toisensa jälkeen, niistä pelmahtaa kankaan haju, ikkunasta siivilöityy kuuma aurinko, pölyhiukkaset tanssivat valokuovissa.

Nojaan päätä käsiini, sovituskoppi alkaa tuntua jo pieneltä. Olen valtavan vaateröykkiön keskellä, minulla on kuuma, nälkä ja jano, silti sieluni himoitsee jotain, jotain ennenkuulumatonta, kaunista, maailman kauneinta jotain ihanaa aivan hurmaavaa. Mikä se olisi? Punainen mekko, jossa on kukkia? Äh, ei liian värikästä. Olisiko se auringonkeltainen

huivi ja turkoosinsininen hame, jossa on kaarnalaivojen kuvia? Olisiko se tummanpunainen mekko, jossa on turkoosia avaimenperiä? Olisiko se tummansininen pusero, jossa on kultaisia korvarenkaita? Olisiko se tummanvihreä mekko, jossa on tuhansia leppäkerttuja, ja punaisia pieniä palloja ja tuhansia ja taas tuhansia avaruussukkuloita ja kaikkea sellaista, josta olen aina ja ikuisesti unelmoinut, enkä ole koskaan oikein voinut sitä saavuttaa, kuten nyt Marsissa käynti ja kuuhullun unelmamatka läpi avaruuden ja aurinkoa kohti, aina aurinkoa kohti.

Mies sovituskopin ulkopuolella alkaa yskiä hermostuneena. Ehkä hän on nähnyt tummansinisen mekon helman liikkuvan verhon takaa ja haluaisi sanoa sanottavansa. Nojaudun takaseinään ja hengitän hermostuneena. Yhtäkkiä hirvittävä väsymys tuntuu joka jäsenesäni. Olen aivan uupunut, totaalisesti väsynyt tähän kaikkeen. Raotan verhoa varovasti ja kysyn mieheltä, mitä kello mahtaa olla. Mies katsoo paljonpuhuvasti minua ja vilkaisee sen jälkeen suurta Rolexiaan, jonka timantit välkkyvät auringon valojuovassa. Hänen pukunsa ympärillä tanssii miljoonia perhosia ja hän avaa partansa takaa olevan valkosinisen lippaan, josta nousee värikkäitä kalanpoikasia. Jostain alkaa kuulun noitarumpujen ja hirvasvasojen ääntä, nousen häntä vastaan ja ajaudun saarelle, jolla asuu alkuasukkaita. He lyövät tamburiinin tahdissa itselleen vauhtia ja tanssivat mutavellissä, valtavan nuotion ympärillä.

Herään horroksestani, olen puoliksi tajuttomana sovituskopissa. Myyjä kurkistaa huolestuneena verhon raosta ja kysyy, onko kaikki hyvin.

Ehkä, mutisen vaivalloisesti ja tartun päättäväisesti siniseen mekkoon. Nyt tai ei koskaan. Minun on osattava valita, alan laskea Entten tenttien teelikamentten, hissun kissan vaapula vissun, eelinkeelin lot, viipula vaapula vot.

Anteeksi, rouva, mitä te teette? myyjän kohteliaanhämmmentynyt kysymys herättää minut tähän päivään.

Tämä, sanon nopeasti ja näytän tummansinistä mekkoa.

Oi, se onkin todella kaunis ja sopii Teille erinomaisesti, myyjä sanoo silminnähdessä ilahtuneena, että vihdoinkin osoitin jotain päättämisen merkkejä.

Astuessani kopista valtavan vaateröykkiön kanssa huomaan tajuttoman miehen maakaavan maassa. Tartun häntä nilkoista ja nostan myyjän kanssa hänet odotustilaan odotamaan ambulanssin saapumista. Miten paljon joku voi painaa niin paljon!

Menen ulos raikkaaseen ulkoilmaan ja istahdan puiston penkille. Alan kaivaa varpaillani kuumaa hiekkaa. Se polttaa. Olen täällä ensimmäistä kertaa ja tunnen, miten tämä maa vetää minua puoleensa. Päätän suunnata metroasemalle, siellä näkee aina jotain uutta ja ihmeellistä. Istun metroon johtavan laiturin vieressä ja katselen ohi kiitäviä ihmisiä. Pientä poikaa, joka imee punaista tikkaria, äitiä joka tähyilee huolestuneena opastaulua ja ilmiselvästi hukassa, mihin hänen pitäisi mennä. Poika nojautuu äitiinsä ja tahrii hänen mekkonsa tahmeaan tikkariin, se jää kiinni mekkoon. Lapsi alkaa itkeä, äiti suuttuu. Hän kiskoo poikaa kädestä WC:tä kohti.

Nousen ja lähden jäätelökojua kohti. Tiskin takaa nousee tummasilmäinen, sirokasvoinen poika. Asemahalli on täynnä huutoa ja melua.

Kauhea meteli, sanon hänelle, kun hän ei tahdo kuulla toivettani.

Poikaa huvittaa. Hän laittaa kiharaiset tummat hiuksensa korvan taakse ja paljastaa korvakuulokkeet. Hän kuuntelee musiikkia tässä metelissä vielä – ja ehkä juuri sen vuoksi.

Mitä saisi olla? Huuto pysähtyy minuun.

Suklaajäätelöä ja nonparelleja, sanon nopeasti.

Poika alkaa lappaa jäätelöä tötteröön. Hän tekee siitä kaksi valtavaa palloa. Sitten hän ottaa suuren lusikan ja kauhoo huojuvan jäätelövuoren päälle kasan erivärisiä nonparelleja.

Jäätelöä nuoleskellen lähden jatkamaan matkaani. Huomaan samassa vastaantulovassa miehessä jotain tuttua; ei voi olla totta – sama mies vaatekaupasta!

Mies alkaa huutaa jotain, en saa sanoista selvää. Hän tarttuu olkapäihini ja ravistaa niitä voimakkaasti.

Lopettakaa, heti!

Tumma, matala ääni kuuluu jostain yläpuoleltani. Miliisi. Hän lähtee taluttamaan minua asemahallin poliisiasemalle. Olen hetken aikaa kuulusteltavana, minua väännellään ja käännellään, sitten minut viedään majapaikkaani. Se on pieni hotelli laitakaupungilla. Sen omistaja, pieni, valkotukkainen, linnunluinen nainen tulee minua ovelle vastaan. Hän on aivan sekaisin huolesta ja raahaa minut väkipakolla suoraa syömään, vaikka minulla ei ole nälkä. Nojaan tuolin selkänojaan ja hengitän syvään.

Voi pieni rouva, olette aivan väsyneen näköinen ja valkoinen!

Rouva hissuttelee ympäriinsä harmaassa mekossaan ja pienissä avokkaissaan. Pienet kädet ojentelevat jatkuvasti tuoden uutta lajia eteeni.

Olen seikkaillut hieman liian kauan tuossa paahteessa, sanon hänelle hiljaa ja juon pitkän kulauksen kylmää omenamehua, jota ystävällinen rouva on tuonut eteeni.

Niin, täällä voi nähdä ja kuulla mitä tahansa, rouva sanoo. - Ei taida olla maan kolkkaa, mistä ei olisi täällä edustajaa.

Nyökkään – tässä voi olla selitys tämänpäiväiseen. Haukkaan oliivipiirasta ja tunnen, miten voimani alkavat palautua. Nostan hiertyneet ja kuumat jalkani ylös ja alan miettiä, mikä olisi seuraava kohteeni.

Lea Poikela: Tuulen tie

Täällä tuulee aina
vaikka on sunnuntai
täällä tuulee.
Silloin kun ei tuule
ei ole aina
eikä maanantai.

Täällä on särjetty vesilinnun pesä
ja kun tuulee
höyhenet nousevat lentoon.

Siltikin täällä tuulee
vaikka sinä olet siinä
ja minä tässä.

Särjetyt siniharmaat munankuoret
tuuli kuljettaa
pois vaikka minä olen tässä.

Täällä tuulee aina
ja linnut lentävät pois.

ja kun tuulee höyhenet
nousevat lentoon.
Siltikin täällä tuulee
vaikka sinä olet siinä
ja minä tässä.

(Juho Liira sävelsi tämän runon ja esitti sen päättäjäsiltana)

Leena Patjas: Runoja

Kaamanen

6 kossu vichyä
joku on sotkenut vessan

6 kossu vichyä
tuonne ei enää tarjoilla

6 kossu vichyä
joku kusee salin nurkkaan

6 kossu vichyä
huomenna on perjantai

6 kossu vichyä
herranjestas jotain pannaan istualtaan

6 kossu vichyä
mie on vesipeto,
sie oot kännikala

6 kossu vichyä
onks tää perkele joku selviämisasema

Poromies

Saatanan, saatana
poromies
ei kaikki
jotkut heistä

liekö
poronpaska pehmentänyt
aivot
vai
eikö niitä ollutkaan

meidän rahoilla
meidän verorahoilla
rakensit talosi.

Poromies
ei kaikki
jotkut heistä
luontoa raiskaa
surutta
vesistöjä pilaavat
rengintöppänät
kannoillaan.

Poromies
ei kaikki
jotkut heistä
luulevat
omistavansa kaiken

ilman meitä
kuolisivat
ennen puoltapäivää
kuin
torakat hangelle.

Poromies
ei kaikki
jotkut heistä
eivät erota
edes sitä
mikä on minun
se ei ole sinun
jotkut heistä.

Katja Halttunen: Kuvailutehtävä

Kuntosalilla haisee vanhoille lenkkareille ja resuisille jumppamatoille. Soutulaitteen rytmikäs surina sekoittuu juoksumaton hakkaavaan läpseeseen. Metallia vuoroin kalahtaa, vuoroin kirskahdaa osuessaan toista vasten. Kuuluu nahkaisia mäjähdyksiä kun joku pieksee nyrkkeilyssä. Maalaamattomilla seinillä on siellä täällä nastoja, vanhoja naulanjaljia ja rasvaisia sinitarratahroja. Otteesta livenneet painot ovat hakanneet lukemattomia koloja muovimattoon. Täällä ei sipsutella, kikatella eikä tehdä haarahyppyjä. Täällä hiikoillaan, karjhdellaan ja taltutetaan rautaa. Kaapinkokoiset miehet ryystävät äiteliä proteiinipirtelöitä sarjojen lomassa ja rentoutuvat treenin jälkeen palautusjuomia maistellen.

Näiden joukkoon minäkin sekoitun. Käyn läpi haukkarit ja ojentajat, pujotan itseni pelottavaan jalkaprässiin ja tartun ylätaljaan. Alkulämmittelyt on poljettu ja kaivan taskusta ruttuisen kuntosaliohjelman. Tänään on tiedossa armoton jalkapäivä. Olemattomat reisilihakseni huutavat armoa ennen kuin kidutus on ehtinyt edes alkaa. Kasvot peittyvät likaiseen hikinaamioon. Silmälasit luistelevat limasta nenänvartta pitkin ylös ja alas. Päistään kostuneet hiushapsut takertuvat poskiin ja niskaan. Lukematon määrä hikikarpoita helmeilee kaulalta rintojen väliin. Ne kutittavat matkallaan ja imeytyvät urheilurintsikoiden kuminauhaan.

Viereiseen laitteeseen asettuu gorillamainen mies, jonka terhakka hauislihas kiemurtelee kiiltelevän ihon alla kuin kankaan alle vangittu boa. Kädet kohottelevat rytmikkäästi tankoa, jossa on autonrenkaan kokoiset levypainot. Kainalossa kosteanmöyheät karvatupot keikkuvat kuin pienet linnunpesät. Mies korahtelee ja puhaltelee äännekkäästi suun kautta. Kasvojen puna syvenee toistojen myötä. Gorilla pitää taukoa ja katselee minua säälivä virne kasvoillaan. Ilmeestä päätellen hän arvioi rasvaprosenttini lähentelevän ikävuosiani. Vedän vatsan sisään ja siirryn peilisalin puolelle lopettelemaan ohjelmaani.

Loppulämmittelyt teen natisevalla crosstrainerilla. Selailen aikani kuluksi puhki luettua kehonrakennuslehteä. Lehden sivut ovat täynnä kuvia tiukkalihaisista miehistä ja naisista, jotka näyttävät siltä kuin olisivat nukahtaneet solariumlampun alle. Toisenlainen kuvajainen näkyy kuntosalin peilistä. Hiukan huonoryhtinen, keski-ikäinen nainen. Alkavaa selluliittia, hyvää vauhtia kasvava pömppövatsa ja keskimittaiset allit. Hienoinen kaksoisleuanalku ja lättäjalat. Näytän kieltä lehdessä poseeraavalle blondatulle fitnesskunin-gattarelle.

Marja-Leena Fagerström: Muisto matkasta

Joskus toiveet toteutuvat aivan ihmeellisellä tavalla. Onko sinulle käynyt niin? Viisi kesää sitten niin tapahtui. Ei mikään suuri ihme, mutta ihme kuitenkin. Lähdimme ystäväni kanssa Kaunissaareen viettämään kesäpäivää. Retkeä oli suunniteltu hyvin. Eväät pakattu ja kaikki tarpeellinen mukana. Päivä oli helteinen ja nautimme vilvoittavasta merimatkasta. Saari odotti ja löysimme niemen kärjestä mukavan paikan. Levitimme huovat, asetelimme herkkumme ja itsemme niille. Ihania salaatteja, voileipiä, kahvia ja pikkumakeaa – mitä muuta sitä voisi kaivata? Makkaraa tietysti! Nuotiolla mustaksi kärvennettyä makkaraa ja sinappia, totta kai!

Tämän jälkeen yritimme nauttia saaristoelämästä ja kesäpäivästä, mutta vain yksi piinaava ajatus oli mielessämme. Päivä kului kuitenkin iltaan ja lähdimme takaisin laivarantaan. Hajuaisteja hivelevä paistettun makkaran tuoksu leijaili sieraimiimme keittokatosista. Hiljaisin mielin astelimme juurakkoista polkua pitkin kohti laivalaituria. Istahdimme penkille odottamaan venettä. Ystäväni lähti pienelle kävelyille. Yksi keittokatosista sijaitsi aivan laiturin vieressä. Siellä istui kuuden seurueen syömässä keitoksiaan. Yksi naisista nousi seisomaan, keräsi jotain ja lähti astelemaan minua kohti.

– Maistuisiko paistettu makkara? Meillä oli niitä niin paljon.

Hölmistyneenä sopersin kiitos ja tuijotin makkaroita ja broilerin koipia. Enkä taatusti ollut ainoa.

Katriina Rapatti: Dialogiharjoitus 4

(Sanni ja Veera leikkivät kotitalonsa läheisellä kalliolla.)

Veera:

Tää vois olla isä ja nää sen lapsia. Ja tässä olis niitten koti.

Sanni:

Tän koti olis täällä. Ja sit niillä olis oma talli...shhh. Kato kuka tuolla on. Apua! Mennään piiloon. Jonnekin. Äkkiä! Minne? Ton kiven taakse.

(Työt hiipivät varovasti kiven taakse. Simo tulee skeittaamalla ja jatkaa skeittailua.)

Veera:

Mikset sä kerro Simolle? Ois paljo helpompaa. Te voisitte leikkii yhdessä eikä tarteis piileskellä.

Sanni:

Noloo. En tietenkää kerro! Kaikki sais tietää.

Veera:

Mitä jos se näkee meidät täältä?

Sanni:

Kato! Onks sillä enää väliä?

(Lotta tulee Simon luo omalla skeittilaudallaan ja skeittailee vieressä.)

Lotta:

Moi Simo! Sulla on hieno lauta.

Simo:

Moi! Skeittaat säkin?

Lotta:

Osaatsä tän? *(Alkaa tehdä skeittitemppua.)*

Veera:

Miten se viittii! Se tekee tän tahallaan. Ärsyttävää. Oota tässä. *(Lähtee Simoa ja Lottaa kohti.)* Ai, moi Simo! Lotta, säkin on täällä. *(Simo moikkaa, mutta Lotta ei.)* Oottes te nähneet Sannia? Se soitti ja kerto, että sen koira oli kadonnu. Mä oon menossa etsimään sitä, mut mä en tiedä, missä se on. Haluisittes te lähtee mukaan?

(Simo ja Lotta lopettavat skeittailun.)

Lotta:

Ai se puudeli. Kai se Sanni nyt löytää sen iteki.

Simo:

Onks Noponen karannu? Mä tuun sun mukaan. Se on varmaan menny tonne metsään päin.

Kauko Kakko: Runokokoelman 1. runo

Syntymäkammari

Lehmänpaskan hajusta

tammikuun palopakkasista

Verta päästäni valuen

kättilö repi äidin mahasta

Kammarista kotona

minut kantoi pirtin ohi isästä

Potra on poika

muistutti mua ikänsä

Kasvoin siinä sivussa

äidin sydänlöpän kivussa

Isä vettä patosi

pappa savotoita samosi

Syöpä äitiin tarttui

luurangoksi keskityseirin laihtui

Kammariin itsensä telkesi

ihmisten silmissä ettei näkyisi

Otti kammari omansa

vei äidin multa tykönsä

Minä portaille juoksin

taivaalle Saatanan Jumala huusin

Paula Pyykkönen: Galilein ja Andrean keskustelu

Mielipidekirjoitus Bertolt Brechtin näytelmän Galilein elämä pohjalta

Ihmiskuntaa on aina askarruttanut elämän ja olemassaolon tarkoitus. Vastauksia on etsitty ihmisestä itsestään, mutta saattaisiko ratkaisu löytyä maailmankaikkeudesta.

Galilei viitoitti meille tien taivaaseen. Nykyisin taivastiellämme opastaa avaruustähtitieteen professori Esko Valtaoja esimerkiksi kirjallaan, Kotona maailmankaikkeudessa. Yhtä havainnollisesti kuin Galilei selitti taivasasiat Andrealle, Valtaoja on taivuttanut kovan tieteen sellaiselle kielelle, joka sieppaa asiaan perehtymättömänkin mukaansa jo kirjan ensimmäiseltä sivulta. Molemmat tutkijat ravistelevat luutuneita lähestymistapoja, näkökulmia ja itsestäänselvyyksiä kutkuttavilla asiayhteyksillä ja vekkulilla asenteella. Heidän opissaan uteliaisuus ja tiedonhalu kumuloituu.

Ihmisen historia on vastausten etsimistä perimmäisiin kysymyksiin. Vastauksien tarjoajista ei koskaan ole ollut puutetta. Suuri osa maapallon väestöstä uskoo yhä, että Buddha, Jeesus, Muhammed, Marx tai joku muu on jo kertonut meille totuuden ja meidän tulee tutkiskella kyllin tarkoin heidän sanojaan kaikkien vastauksien saamiseksi ja saada myös – hyvällä tai pahalla – kaikki muut uskomaan samaan totuuteen.

Tiede on osoittanut meille, että tämä ei riitä: emme ole maailmankaikkeuden keskipiste. Valtaoja ajattelee kaikkien historian valaistuneiden viisaiden olleen väärässä luullessaan, että täydellinen ymmärrys ihmisestä voidaan löytää hänestä itsestään. Kuitenkin ihminen on elämän luomus ja elämä kosmoksen luomus.

Jos Aurinko todella kiertäisi Maata, me eläisimme yhä keskiajassa. Silloista viisautta oli rakennettu näyttämö Raamatussa tarkoin määritellyn kertomuksen esittämistä varten, missä ihmisen rooli oli kaiken keskipiste. Se oli turvallinen lintukoto ja vastaukset selvillä jokaisella. Pian koittavan maailmanlopun jälkeen pääsi paratiisiin, jos on roolistaan esittää kiitettävä CV. Tähän maailmaan ei mahtunut ajatusta, että asiat voisivat olla toisinkin. Usko sai kuitenkin kilpailijan, tiedon, joka johti keskiajan maailmasta nykyiseen. Sairaudet eivät olleet enää Jumalan opetuksia ja rangaistuksia, vaan paremmalla hygienialla, kirurgin veitsellä ja antibiooteilla parannettavia luonnonilmiöitä.

Valtaojan ja Galilein ajattelun peruskivet ja lähestymistavat tiedon etsinnässä on avaraa kuin itse maailmankaikkeus. Galilein puhe Andrealle uudesta ajasta on toteutunut, mikä Valtaojan kirjan prologista poimimieni ajatusten kanssa ovat terveellistä vastapainoa iänikuiseen maailmanlopun pelotteluun. Uudet oivallukset ja ymmärrys sujakehtelevat kuin pyrstötähdet, otsakurtut siliävät ja silmät kirkastuvat.

Leena Pyhäluoto: Pano luola

Huoneeni on alakerrassa. Se on ankean kalsea, kolhiintunein kalustein varustettu huone, jonka ikkunassa ei ollut verhoja. Nyt siinä roikkuvat haalistuneet ruskeat lakanat. Seinälle kiinnitetyn hyllyn alapuolelle, juuri siihen kohtaan, josta sängyssä selällään makaava sen huomaa, on piirretty ihmeellinen soikea kuvio, jonka halkaisee viiva. Likaläikkiä täynnä olevan oven sisäpuolelle on kirjoitettu sanat: pano luola.

Ihmettelin tovin, että onpas tytöillä ollut vauhdikas elämä. Sitten huomasin seinällä listan, jossa oli poikien nimiä. Nuo kaksi sanaa ovatkin nuorten miesten aikaansaamia.

En ole lainkaan samaa mieltä heidän kanssaan siitä, että tämä huone voisi muistuttaa sellaista paikkaa. Ei edes hurjimmassa mielikuvitusmaailmassani tästä huoneesta voisi tehdä sellaista. Minun pitäisi olla vähintään neljän promillen humalassa, jotta sanoisin huonettani pano luolaksi, ja silloin olisin jo kuollut.

Ovatko nämä pojat langenneet pahan naisen loveen, kun ovat raapustaneet tekstiä oveen? Tai he ovat unessaan sellaisessa paikassa käyneet. Tämä tuli mieleeni, kun katselin petauspatjojen epämääräisiä läikkiä. Ehkä teksti on ilmestynyt sellaisen unimatkan jälkeen. Silloin sen ymmärtää, että sanat on ollut pakko johonkin kirjoittaa, jottei niitä vain unohda. Ja mikä olisikaan parempi paikka kuin oven sisäpuoli, josta ne joka kerta huoneesta poistuessa iskevät tajuntaan ja muistat: ”olen käynyt tuolla.”

Mutta sitä ihmettelen, miksi siivooja ei ole hangannut sanoja pois. Minä olisin hinkannut hillittömässä vimmassa - siis sitä ovea - vaikka maali olisi irronnut, kun vain olisin saanut sanat katoamaan. Sanat ja se kuva (voi olla, ettei siivooja ole sitä huomannut) eivät kuulu tähän huoneeseen. Majoitetaanhan täällä muitakin kuin nuoria opiskelijapoukia.

Eija Miranda Silventoinen: Pidä oma pääsi

William Shakespeare: Macbeth, Viides kohtaus, muunnettuna mielipidekirjoitukseksi yleisönosastolle

Vaimoni, kuningattarenne teki itsemurhan vaivuttuaan ensin masennukseen ja itsesyytöksiin. Näin kävi, vaikka saavutimme suurta menestystä elämässämme. Miten itsemurhan olisi voinut estää?

Muutama vuosi takaperin ensin minua ja sitten vaimoani alkoivat vaivata harhat. Kuolleet tuttavamme vaeltelivat linnassamme. Harhat johtuivat työpaineiden aiheuttamasta unettomuudesta. Varmuuden vuoksi palkkasimme kuitenkin sotilaita estämään mahdolliset murtautumiset ja ryöstöaiheet.

Syytän vaimoni itsemurhasta henkilöäkäriämme. Hän antoi vaimolleni vain unilääkettä sen sijaan, että olisi passittanut hänet luostariin lepäämään, kun vaimollani alkoi ilmetä itsetuhoista lapsettomuutta.

Neuvonantajistakaan ei ollut mitään hyötyä. Päinvastoin tilanne paheni koko ajan. Jouduimme kateellisten vihollistemme piirittämiksi.

Kärsin itse paranoidisesta skitsofreniasta. Palvelijoita meillä kyllä on, mutta he eivät pysty auttamaan minua ongelmistani. Tuntuu, että odotan vain kuolemaa.

Tulevat hallitsijat, kuunneltuanne neuvonantajianne ja puolisoanne, tehkää kuitenkin oman päänenne mukaan. Se turvaa sekä oman että kansalaistenne hyvinvoinnin.

"Macbeth": <http://fi.wikipedia.org/wiki/Macbeth>

Heimo Härmä: Taide on turhaa!

(Opettajan määräämä iltatehtävän otsikko)

Ei ikinä, sanon minä!

Olen käynyt kahdesti Roomassa, hullaantunut Sixtuksen kappelista ja Rafaellon stanzoista Vatikaanin museossa. Yksin Ateenan koulu vei jalat alta kahdeksi tunniksi. Samoilla käynneillä löysin Caravaggion upeimmat työt, Matteuksen kutsumisen ja Paavalin kääntymyksen. Nämä aarteet ovat Rooman kahdessa kirkossa kaikkien nähtävinä ja ilman mitään pääsymaksua.

Ja jollei edellinen taidetarjonta vakuuta, olen kerran päässyt näkemään Pariisissa Louvren ihmeet laidasta laitaan. Yhä vielä näen silmissäni ihmisen kärsimyksen yhden tiivistymän: Medusan lautan nälkiintyneet seilaajat meren aavalla, tuijottamassa kaukana horisontissa pienenä näkyvää purjelaivan maston huippua. Kaikkia sääntöjä rikkoen – tunnustan tämän häveten – en voinut olla koskettamatta sormella

Michelangelon suurtyötä, Orjaa, joka oli yllättäen edessäni ilman mitään suojakaita. Sinä lyhyenä hetkenä AIKA pysähtyi ja palasi 1500-luvulle, ja minä pääsin kyytiin.

Tämän aikamatkan jälkeen olen aina saanut KOHTAUKSEN, jos joku uskaltaa sanoa: Taide on turhaa!

Sulon loppusanat

Opin antaneet kai joutsenille
ne palaa aina tänne pohjolaan
Etsivätkö paikkaa aakkosille
vaiko ohjeet omaan tarinaan

Proosaan neuvot Taija meille antaa
ei usko muistamisen tekniikkaa
Paksut pinkat papereita kantaa
niistä neuvot voimme tarkistaa

Lyhyttäkö Maipin proosa lienee
niinhän lukee esitteessä vaimen
Tavan taakse tarina kai vienee
on opin antajakin Tapanainen

Lyriikasta kertoo kaiken Riina
sen avauksessa aamun kuulumme
Toiset tykkää, toisille on piina
kun runon sanoma ei aukene

Novellista puuttuu päivämäärä
sen piilottanut Mukka tarinaan
On iltapäivä, ei vuosiluku väärä
saa numeroitta, Juha uskomaan

Jos jokin viel' on julki sanomatta
ja siitä mielipiteen tahtoo antaa
On uusi oppi ennen kokematta
nyt sanan säilän Paavo teroittaa

Paula säännöt lukee alttarilta
miten päivä pannaan pakettiin
Laskut hinnat saamme Sinikalta
nousun korvaa hymy vieno niin

Iltakoulu saunakamarista
oppimäärän vielä vahvistaa
Oppia ei saada joutsenista
taasen täytyy kotiin matkustaa

